

Силабус курсу

ГАРМОНІЯ. ПОЛІФОНІЯ

Освітній ступінь “Бакалавр”.

Спеціальність 025 “Музичне мистецтво”.

Спеціалізація “Мистецтво співу (академічний, народний)”.

Рік навчання: I, II, Семестр: II — III.

Кількість кредитів: 4.

Мова викладання: українська.

Керівник курсу

Гнатів Наталія Володимирівна, кандидат мистецтвознавства, викладач музично-теоретичних дисциплін.

Контактна інформація: nataliyahnativ@gmail.com, +380979643478.

Прореквізити та постреквізити дисципліни

- **Прореквізити дисципліни:** теорія музики, сольфеджіо, фортепіано.
- **Постреквізити дисципліни:** аналіз музичних творів.

Призначення дисципліни

Дисципліна “Гармонія. Поліфонія” належить до дисциплін професійного спрямування й призначена сформувати в студентів **комплекс професійних практичних навичок**, а саме вміння аналізувати твори з використанням різних гармонічних засобів та поліфонічних технік і форм, використовувати гармонічні прийоми і поліфонічні техніки в практичній діяльності (в процесі написання власних композицій, аранжування чи музикування), розвинути творчий потенціал. Все це є вагомою складовою формування професійного та конкурентноздатного естрадного виконавця, імпровізатора, аранжувальника, автора власних музичних композицій, педагога.

Протягом вивчення предмету студенти набувають такі фахові **компетентності**, як здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва, взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва; здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії музичного мистецтва, професійні знання та навички в процесі творчої діяльності, базові знання провідних музично-теоретичних систем та концепцій, широкий спектр міждисциплінарних зв'язків; здатність володіти науково-аналітичним апаратом та використовувати професійні знання у практичній діяльності, здатність оперувати професійною термінологією.

Метою вивчення навчальної дисципліни “Гармонія. Поліфонія” є надати студентам відомості з історії та теорії гармонії і поліфонії, навчити аналізувати твори з використанням різних гармонічних засобів та поліфонічних технік і форм, використовувати гармонічні прийоми та поліфонічні техніки в практичній діяльності (в процесі написання власних композицій, аранжування чи музикування), сприяти культурному і професійному розвитку студентів.

Зміст і структура курсу

Протягом двох семестрів вивчення навчальної дисципліни “Гармонія. Поліфонія” студенти закріплюють та поглиблюють знання, вдосконалюють вміння та навички, отримані на базі освітньої програми молодшого спеціаліста, а саме продовжують роботу з акордами терцієвої будови, детальніше розглядають способи відхилень та модуляцій в різні ступені споріднення, освоюють принципи використання неакордових звуків. В той же час студенти знайомляться з поліфонічною музикою від середньовіччя до сьогодення, видами поліфонії, основними поліфонічними техніками.

II семестр

№ тижня	Назва теми	Години (аудит., практ.)	Завдання для самостійної роботи
1.	Тема 1. Ладо-функційна система головних тризвуків. Поєднання головних тризвуків.	2	Розписати головні тризвуки в трьох мелод. голоженнях і двох розташуваннях кожен в тональності F ^{is} -dur. Написати автентичні і плагальні звороти з (всього 10 зворотів) у тональності b-moll.
2.	Тема 2. Гармонізація мелодії та басу головними тризвуками.	2	Задача з Дубовский И. “Учебник гармонии” 80/9.
3.	Тема 3. Переміщення тризвуків. Стрибки терцієвих тонів у сопрано та тенорі.	2	Написати і грати на фортепіано гармонічну послідовність з використанням головних тризвуків та їх переміщень в тональності D-dur. Завдання з Дубовский И. “Учебник гармонии” 87/3,4.
4, 5.	Тема 4. Кадансовий квартсектакорд, сектакорди і квартсектакорди головних тризвуків.	4	Гармонічний аналіз періодів і типів каденцій Л. ван Бетховен, початкові періоди сонат для фортепіано 2,5,8,15. Задача з Дубовский И. “Учебник гармонии” 115/9. Написати і грати на фортепіано гармонічну послідовність з використанням сектакордів головних тризвуків в тональності g-moll. Задача з Дубовский И. “Учебник гармонии” 178/8.
6.	Тема 5. Домінантсептакорд. Загальні відомості про D ⁷ ⁶ , D ⁹ .	2	Задача з Дубовский И. “Учебник гармонии” 214a/10. Грати на фортепіано висхідну і низхідну модулюючі секвенції по тонах з ланкою D-D ⁷ ⁶ -T, вихідна тональність A-dur.
7, 8.	Тема 6. Повна ладо-функційна система тризвуків. Побічні тризвуки.	4	Написати і грати на фортепіано гармонічну послідовність з використанням побічних тризвуків, в т. ч. перерваної каденції і тональності h-moll. Гармонічний аналіз: Й.С. Бах — №5 з Нотного зошита А.М. Бах, М. Де Фалья — № 1 з циклу “Сім іспанських народних пісень”, В. Косенко

			— Куранта з циклу “11 етюдів у формі старовинних танців”.
9, 10.	Тема 7. Септакорди II і VII ступенів та їх обернення.	4	Завдання з Дубовский И. “Учебник гармонии” 296/2,3; 313/5.
11, 12.	Тема 8. Подвійна домінанта.	4	Задача з Дубовский И. “Учебник гармонии” 464/6. Грати на фортепіано висхідну і низхідну модулюючі секвенції по півтонах з ланкою s-DD ⁶ / ₅ -K-D, вихідна тональність d-moll.
13, 14.	Тема 9. Альтерація акордів доміантової і субдоміантової групи.	4	Задача з Дубовский И. “Учебник гармонии” 686/2, 713/2. Написати і грати на фортепіано гармонічну послідовність з використанням альтерованих акордів доміантової групи в тональності Es-dur.
15, 16.	Тема 10. Загальні відомості про відхилення та модуляцію.	4	Задачі з Дубовский И. “Учебник гармонии” 500/4, 525/7. Написати і грати на фортепіано гармонічну послідовність з модуляцією з B-dur в F-dur.
17.	Тема 11. Затримання.	2	Задача з Дубовский И. “Учебник гармонии” 563/4.
18.	Тема 12. Прохідні неакордові звуки.	2	Задача з Дубовский И. “Учебник гармонии” 585/1.
19.	Тема 13. Допоміжні неакордові звуки.	2	Задача з Дубовский И. “Учебник гармонии” 611/2.
20.	Тема 14. Деякі особливості гармонії в музиці XVII-XX століть.	2	Гармонічний аналіз: Л. ван Бетховен — Соната для фортепіано №21 C-вгк; головна партія; Ф. Шопен — Прелюдія №9 E-dur, А. Скрябін — Прелюд cis-moll, op. 11 В. Сильвестров - №3 з циклу “Тихі пісні”.
21.	Модульна контрольна робота 1	2	_____

III семестр

№ тижня	Назва теми	Години (аудит., практ.)	Завдання для самостійної роботи
1, 2.	Тема 15. Загальна характеристика поліфонічної музики. Види поліфонії.	4	Конспект.
3.	Тема 16. Загальний огляд історії розвитку поліфонії.	2	Реферат на тему “Поліфонія строгого письма”.
4, 5.	Тема 17. Підголоскова поліфонія.	4	Розписати обрану укр. народну пісню в триголосній поліфонічній фактурі.
6, 7, 8.	Тема 18. Простий дво- і триголосний контрапункт.	6	Написати триголосний контрапункт в контрастно-поліфонічній техніці. Поліфонічний аналіз: Б. Барток — цикл “Мікрокосмос”, зошит 6, №140 .
9, 10.	Тема 19. Складний контрапункт.	4	Написати вертикально-рухомий, горизонтально-рухомий контрапункти, структурно-змінюючий контрапункти.

			Поліфонічний аналіз: Й.С. Бах — Прелюдія fis-moll з I тому “ДТК” (перші 10 тактів).
11, 12.	Тема 20. Поняття і види імітації.	4	Написати імітації: пряму, в інверсії, аугментації, дімініції, ракоході. Написати канон I розряду, безкінечний канон, канонічну секвенцію.
13, 14, 15.	Тема 21. Фуга — вершина розвитку імітаційної поліфонії.	6	Поліфонічний аналіз: Й.С. Бах — фуги C-dur, g-moll з I тому “ДТК”. Написати 10 різностильових тем для фуг. Написати експозицію триголосної фуги на обрану тему.
16.	Модульна контрольна робота 2	2	_____

Самостійна робота проводиться студентами щотижнево і спрямована на закріплення пройденого на практичних заняттях матеріалу. Кількість годин на виконання — 46. Поточний контроль однієї теми здійснюється на наступному занятті.

Літературні джерела

Основна:

1. Алексеев Б. К. Задачи по гармонии. Учебное пособие для учащихся музыкальных училищ. — 2-е изд., дополненное. М.: Музыка, 1976. 248 с.
2. Григорьев, С. Учебник полифонии: [для муз. уч-щ и консерватории] / С.Григорьев, Т. Мюллер. — 4-е изд. М.: Музыка, 1985. — 304 с.
3. Дубовский И., Евсеев С., Способин И., Соколов В. Учебник гармонии. М.: Музыка, 1986. 480 с.
4. Мюллер Т. Полифонический анализ :хрестоматия / Т. Мюллер. М.: Музыка 1964. — 238 с.
5. Мюллер Т. Полифония: учебник / Т. Мюллер. М.: Музыка, 1988. — 335 с.
6. Скребков С. Учебник полифонии / С. Скребков. М.: Музыка, 1982. — 272 с.
7. Скребков С.С., Скребкова О.Л. Хрестоматия по гармоническому анализу. М.: Музыка, 1978.
8. Фраёнов В.П. Учебник полифонии. М., 1987. 2-е изд. М., 2000.
9. Холопов Ю. Гармония: Теоретический курс: Учебник. Спб.: Лань, 2003. 544 с.

Допоміжна:

1. Абызова Е. Н. Гармония. М.: Музыка, 2008. 383 с.
2. Бершадская Т. Лекции по гармонии. Изд. 2-е, доп. Л.: Музыка, 1985. 238 с.
3. История полифонии. В 7 вып. Вып. 1 : Многоголосие средневековья. X – XIV вв. / Евдокимова Ю. М.: Музыка, 1983. 454 с.
4. История полифонии. В 7 вып. Вып. 2 А. Музыка эпохи Возрождения: XV век / Евдокимова Ю. М.: Музыка, 1989. 414 с.
5. История полифонии. В 7 вып. Вып. 2 Б. Музыка эпохи Возрождения: XVI век / Дубравская Т. М.: Музыка, 1996. 413 с.
6. История полифонии. В 7 вып. Вып. 3. Западноевропейская музыка XVII — первой четверти XIX в. / Протопопов В. М.: Музыка, 1985. 494 с.
7. История полифонии. В 7 вып. Вып. 4. Западноевропейская музыка XIX — начала XX века / Протопопов В. М.: Музыка, 1986. 319 с.
8. Мясоедов А. Задачи по гармонии. 3-е изд. — М.: Музыка, 1981. 80 с.
9. Мясоедов А. Н. Учебник гармонии. М.: Музыка, 1980. 319 с.
10. Пясковський І. Поліфонія в українській музиці. Навч. Посібник. К.: НМАУ ім. П.І. Чайковського, 2012. 272 с.
11. Тюлин Ю.Н., Привано Н.Г. Учебник гармонии. Изд. 3-е, дополненное. М.: Музыка, 1986. 480 с.

Інформаційні джерела в мережі інтернет:

1. Берков В.О. Гармония. URL: <https://www.belcanto.ru/garmonia.html>
2. Протопопов В.В. Полифония. URL: <https://www.belcanto.ru/polifonia.html>

3. Фраёнов В.П. Строгий стиль. URL: <https://www.belcanto.ru/strogy.html>
4. Фраёнов В.П. Сбыводный стиль. URL: <https://www.belcanto.ru/svobstil.html>

Політика навчальної дисципліни

• **Контроль якості знань студентів.** Проводиться на першому занятті (вхідний контроль), протягом всього курсу навчання (поточний контроль), в кінці кожного модуля (модульний контроль) та в кінці курсу (екзаменаційний контроль).

Форми контролю: індивідуальне та групове опитування, тестування, гармонізація мелодії чи басу, гра на фортепіано акордових послідовностей, гармонічний аналіз, написання поліфонічного фрагменту, поліфонічний аналіз.

• **Політика оцінювання.** Остаточна оцінка за курс розраховується наступним чином:

Оцінка за модуль 1 (100 балів) — 35 % від підсумкової оцінки, оцінка за модуль 2 (100 балів) — 35% від підсумкової оцінки; оцінка за екзамен — 30% від підсумкової оцінки. Разом — 100 балів (100%).

Шкала оцінювання студентів:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	відмінно	Зараховано
82-89	добре	
74-81		
64-73		
60-63	задовільно	не зараховано з можливістю повторного складання
35-59	незадовільно з можливістю повторного складання	
1-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

• **Політика перескладання.** Перескладання кожної з форм поточного контролю здійснюється за бажанням студента один раз зі зниженням оцінки на один бал від отриманого результату за чотирибальною системою оцінювання. Перескладання модулів відбувається з дозволу деканату за наявності поважних причин.

• **Політика академічної доброчесності.** Списування під час поточних занять, контрольних робіт та екзамену заборонені.

• **Політика відвідування.** Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. З об'єктивних причин (напр., хвороба) навчання може відбуватися в онлайн формі за погодженням із керівником курсу.